

RASPRAVA O REŠAVANJU SOCIJALNIH RAZLIKA U DRUŠTVU OPOREZIVANJEM CELOKUPE IMOVINE

Šemsudin Plojović

Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru
Novi Pazar, Srbija
s.plojovic@uninp.edu.rs

Suad Bećirović

Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru
Novi Pazar, Srbija
s.becirovic@uninp.edu.rs

Senadin Plojović

Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru,
Novi Pazar, Srbija
senadinplojovic@gmail.com

Enis Ujkanović

Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru,
Novi Pazar, Srbija
e.ujkanovic@uninp.edu.rs

Apstrakt

U ovom radu autori razmatraju koncept imovine sa aspekta oporezivanja i povezuju ga sa principima pravednosti i ravnopravnosti građana koji čine jednu zajednicu. Rad se oslanja na raspravu o društvenom ugovoru kao in a dela Loka i Hobsa koji su razmatrali formiranje društvene zajednice, teoriju prirodnog prava i distinkcije između ravnopravnosti i slobode i na osnovu njihovih smernica autori pokušavaju definisati put prema društvenom blagostanju. Taj put prema društvenom blagostanju treba da se zasniva na adekvatnoj raspodeli bogatstva kao i oporezivanju istog. Jedino uz pravedan tretman, i to onaj gde se Pravda zasniva na teoriji prirodnog prava može se govoriti o društvu blagostanja. Autori kreću od stave da se pravednim oporezivanjem ne može uticati na rešavanje socijalnih razlika u društvu i u radu su došli to opovrgavanja to stava i istovremenog potvrđivanja alternativne hipoteze da postoje barem neki aspekti u kojima se rešavanje socijalnih razlika može ostvariti oporezivanjem celokupne imovine, kako fizičkih tako i pravnih lica.

Ključne riječi: imovina, oporezivanje, blagostanje.

DISCUSSION ON THE SOLUTION OF SOCIAL DIFFERENCES IN SOCIETY BY TAXING THE ENTIRE PROPERTY

Abstract

In this paper, authors consider the concept of property from the aspect of taxation and associate it with the principles of justice and equality of citizens who make up one community. The paper rely on the discussion of the social contract as well as the work of Loka and Hobs, who considered the formation of the social community, the theory of natural law and the distinction between equality and freedom, and on the basis of their guidelines, the authors try to define the path towards social well-being. This path to social well-being should be based on an adequate distribution of wealth as well as taxation of it. Only with just treatment, even the one where Justice is based on the theory of natural law, one can speak of the welfare society. The authors argue that fair taxation can not affect the resolution of social differences in society and in the work they have come to deny this attitude and at the same time confirm the alternative hypothesis that there are at least some aspects in which the solution of social differences can be achieved by taxing the entire property of both, physical and legal entities.

Keywords: assets, taxation, welfare.

JEL codes: H20, H23, H25

UVOD

Na samom početku rada treba istaći da živimo u vremenu u velikih društvenih podela. Neke podele su postale toliko jasne ili opšte prihvaćene da više smatramo da su one datost koja se ne može niti treba promeniti. Takve podele su podele na nerazvijeni istok i razvijeni zapad, bogati sever i siromašni jug i njima slične podele koje dele društva kao grupacije. Međutim, zanimljivo je istaći i da u samim našim društvima postoje podele. Od takvih podela unutar društva najizraženija je podela na vlasnike kapitala i vlasnike rada. Zanimljivo je da je rad kao resurs ograničen, vezan sa brojnim linim uslovima vlasnika samog rada i da se na angažovanje rada plaća porez. S druge strane vlasništvo nad kapitalom ne zavisi odličnih uslova vlasnika, može se prenositi i na njegovu upotrebu se ne plaća porez. Porez se plaća samo onda kada iz kapitala vlasnici kapitala žele određeni deo isplatiti. Ovakvo stanje stvari se u društvu smattra opšteprihvaćenim i stanjem koje nije potrebno menjati. Upravo se to u ovom radu želi testirati. Osim toga rad ima za cilj i da prikažemalu raspravu o odnosu opšte definicije o ravnopravnosti rađana u jednom društvu - državi i o njihovoj urođenoj različitosti i tme na koji način je moguće spojiti ova dva principa a da interesi članova društva budu podjednako zastupljeni. Upravo se tim pravilima pravilima funkcionisanja društva bavi ovaj rad. Kao osnovu za formiranje društva autori uzimaju teoriju društvenog ugovora. Teorija društvenog ugovora je odabrana jer društveni ugovor predstavlja ustvari osnovu formiranja pravila u jednom društvu, osnovu formiranja zakona po kojim se članovi društva ponašaju. Tako da ovaj rad povezuje princip Ustava o jednakosti građana, prirodnu različitost svakog živog bića, njegovih želja, mogućnosti, uslova življenja i ideje o idealnom društvu gde su ova dva principa pomirena. Kao prvi i osnovni korak ka usklađivanju principa jednakih šansi i principa nagrađivanja truda na putu ka društv blagostanja autori razmatraju pitanje poreza. U tom razmatranju probelmatike poreza ističu obavezu oporezivnja osnova sticanja

bogatstva, kako rada, tako i kapitala, kako fizičkih, tako i pravnih lica. To jest oporezivanje celokupne imovine (pokretne i nepokretne, finansijskih sredstava i udela) svih lica (fizičkih i pravnih lica).

O POTREBI RASPRAVE O REVIZIJI PORESKOG TRETMANA CELOKUPNE IMOVINE LICA

Motiv kojim autori kreću u ovu raspravu je želja da se doprinese rešavanju problema u modernim društvima. Kao jedan od osnovnih problema sa kojima se društvo susreće je problem društvenih razlika. U tim razlikama dominira razlika po osnovu bogatstva. U modernim društvima sve je veći broj siromašnih, dok se istovremeno povećava koncentracija bogatstva tako da veoma mali broj članova društva, a po nekim autorima manje od 10% procenata lica raspolaže sa više od 90% ukupnog bogatstva. Ovakvo stanje dovodi do toga da veoma veliki broj članova društva, nije zadovoljan stanjem u društvu. Ovakvo nezadovoljnim članovima društva instrumenti demokratskog odlučivanja omogućavaju da se bore za izmenu načina funkcionisanja društva u svoju korist. Autori se upravo žele obraditi ovu mogućnost i razmotriti na koje načine članovi društva koji čine većinu i imaju demokratsko pravo da u najvećoj meri utiču na donošenje odluka u samom društvu mogu utiati na poboljšanje pre svega ovog socijalnog položaja a time i do smanjenja društvenih razlika. Ovakav pristup bi dugoročno obezbedio društvu blagostanja jer bi se pravila organizacije društva uvek menjala na tako da većina odlučuje o načinu rešavanja problema društvenih razlika. Ose matematičkim modelom pokazuje kao stanje sa najmanjim društvenim razlikama.

Svaka primena u društvu ima svoj už i širi značaj kao i efekat i kontra efekat pa je veoma teško koje je veoma teško identifikovati a još teže izmerti ili predvideti. Upravo se zato autori bave samo porezom na svu imovinu svih lica i razmatraju potrebu, efekte i načine kojim bi ova mera mogla biti uvedena u jednom društvu. Ovom raspravom autori smatraju da će motivisati naučnu javnost da porez na svu imovinu svih lica razmotri kao jedan od elemenata u politici rešavanja društvenih razlika, kao i da će motivisati subjekte donošenja odluka da porez na sve vrste imovine svih lica razmotre kao predlog u svojim budućim političkim programima.

Autori u svom istraživanju kreću od hipoteze: Ne postoji ni jedan segment rešavanja socijalnih razlika u društvu kojem oporezivanje celokupne imovine svih lica doprinosi.

Ukoliko se opovrgne ova početna hipoteza, znači da je potvrđena njoj suprotna hipoteza: Postoji barem jedna segment rešavanja socijalnih razlika u društvu kojem oporezivanje celokupne imovine svih lica doprinosi.

Autori se u proveru hipoteze koriste analizom sadržaja autora koji su ranije razmatrali ovo pitanje, koriste se metodom analogije i analize i sinteze a sve kroz prizmu interdisciplinarnog pristupa.

IZAZOVI SA KOJIMA SU SE SUSRELI AUTORI U IZRADI OVOG RADA

Autori su se u samoj izradi ovog rada susreli sa mnogim izazovima, neke od njih su uspešno prevazišli, a neki su ostali kao otvorena pitanja postavljena naučnoj zajednici. Prvi izazov sa kojim su se autori susreli je odabir teorije društva na kojoj će zasnovati svoju raspravu. Teorija društvenog ugovora je odabrana jer ona pretpostavlja demokratsko upravljanje društvom odabirom mišljenja većine, taj princip i danas važi u odlučivanju i iz tog razloga autori odabiraju ovu teoriju. Takođe autori kao osnovni uzrok društvene nejednakosti vide u samom društvenom ugovoru koji u svojoj biti predstavlja Ustav svake zemlje i smatraju da se principima formiranja i menjanja društvenog ugovora po osnovu glasa većine može uticati na status različitih pripadnika društva i na taj način se izboriti sa sistemskom nejednakošću. To jest sa nejednakošću koja je uslovljena pravilima društvenog ugovora ili savremnim jezikom rečenom ustavom i zakonima.

Drugi izazov sa kojim se autori susreću se može definisati pitanjem: Ako su ljudi različiti, kako društveni ugovor može da im garantuje jednakost. Ovaj izazov je prevaziđen pristupom da Društveni ugovor ne treba samo da definiše jednaku početnu poziciju svakom pojedincu, već je potrebno da se ostvari i jednakost u raspolaganju resursima kroz objašnjenje da je bogatstvo koje je stekao jedan pojedinac njegovo lično bogatstvo ali da je stečeno u interakciji sa drugim članovima društva a da tom pojedincu društvo svakodnevno uslugu zaštite njegovog bogatstva pa je on u obavezi da i tu ulogu nadoknadi društvu, kroz vid poreza na svaki oblik imovine.

Treći izazov sa kojim su se autori susreli je definisanje metoda i načina rešavanja socijalnih razlika. Ovaj izazov su autori delimično prevazišli ali on ostaje i dalje otvoreno pitanje koje će u budućnosti okupljati pažnju naučne zajednice. Porez na kapital ili porez na ukupnu imovinu je samo jedan segment koji doprinosi rešavanju socijalnih razlika ali osim ovog sigurno postoje i drugi načini.

Osim ovih postoje još brojni izazovi koje su autori samo identifikovali a nisu uspeli rešiti a o njima se raspravlja u samom radu.

RASPRAVA O OPRAVDANOSTI PORESKOG TRETMANA CELOKUPNE IMOVINE NA OSNOVU TEORIJE DRUŠTVENOG UGOVORA

U analizi predmeta istraživanja sa aspekta teorije društvenog ugovora u ovom radu se obrađuju viđenja Hobsa (Thomas Hobbes) i Loka (John Locke). Autori su u prethodnom istraživanju već obrađivali viđenje Rusoa. Hobs je smatrao da države nastaju osvajачkim nametanjem vlasti. Hobs smatra i da se prirodno stanje društva sastoji od opšte borbe koja se može definisati kao stanje građanskog rata. Uspostavljanje vlasti ustvari predstavlja beg od takvog stanja građanskog rata i da je to stanje neminovno. Upravo svijest da urušavanje političkog poretka vodi u anarhiju prirodnog stanja objašnjava potrebu za uspostavljanje vlasti. S druge strane, Lok smatra da prirodno stanje, odnosno stanje anarhije, istorijski prethodi političkoj zajednici. Ako ovo prihvatimo kao ispravno to znači da smo prihvatili koncept

društvenog ugovora da bi se zaštitili od takve opšte nesigurnosti koja je postojala u „prirodnom stanju “. Daljom analizom ovakvog stava značilo bi da smo formirali zajednicu - državu da bi smo kao pojedinci zaštitili sebe, i ono što je svakom pojedincu važno a to su onda ljudski životi i imovina. Ukoliko sada taj koncept prihvatimo za logičan, proizilazi da državni aparat koji obezbeđuje ličnu sigurnost i sigurnost imovine, treba da u navišoj meri finansiraju oni koji imaju najviše koristi od tog državnog aparata. To bi značilo da oni pojedinci koji raspoložu sa najviše imovine, imaju najveći interes da budu zaštićeni od države. U okviru finansiranja državnog aparata jedan od najvećih izvora budžetskih prihoda su porezi. U okviru poreza onaj koji bi u ovom slučaju mogao biti ključni je onaj koji se obračunava na imovinu. I to je u većini slučajeva u zemljama definisano na taj način što se kreira poreska stopa koja se primenjuje kao procentualno plaćanje u odnosu na nepokretnu imovinu lica. Upravo tu dolazimo do pitanja pokretne imovine lica. Pokretna imovina lica koja se sastoji od različitih predmeta i dragocenosti kao i različitih oblika kapitala najčešće nije oporezovana niti se vodi posebna evidencija o njenoj strukturi i vrednosti. Za ovakvo stanje stvari nema realnog opravdanja. Upravo treba istaći da je ta pokretna imovina ustvari izložena većem stepenu ugroženosti nego nepokretna imovine i da vlasnici takve imovine treba da budu u obavezi da plaćaju usluge države koja štiti tu njihovu imovinu.

Posebno pitanje predstavlja oporezivanje imovine pravnih lica. Upravo je ovaj aspekt posmatranja imovine suština koju treba objasniti u ovom radu. Zanimljivo je istaći da u našem društvu pravna lica ne plaćaju porez na imovinu i da je takvo stanje u većini država na primer. Sada treba se zapitati ko je to pravno lice, jer pravno lice je u pozitivnom zakonodavstvu definisano kao privredno društvo. Sledi da članovi društva u skladu sa procentualnim učešćem u kapitalu tog društva polažu i pravo na imovnu društva. Ukoliko polaže pravo na tu imovinu, onda oni od države traže i da im država omoguću uživanje tog prava i obezbedi njegovu zaštitu. Upravo zato smatram da bi trebalo u skladu sa bilansom društva regulisati i plaćanje poreza na imovnu kojom društvo raspolaze. To se po mišljenju autora može uraditi na dva načina:

Prvi način je da društvo na osnovu svog redovnog godišnjeg obračuna plaća porez na imovinu i da se obaveza plaćanja odnosi na samo društvo kao pravno lice. Drugi način je da se prilikom popunjavanja poreskih prijavi, koje treba popuniti svaki građanin unose i udeli u privrednim društvima i da se oni računaju kao poreska osnovica.

Lok dalje smatra da svako stanje u kome nema nezavisnog arbitra između strana vraća te strane u prirodno stanje. To arbitriranje, u modernom vremenu predstavlja država. Dakle država je garant prava pojedinaca, to jest očuvanja prava pojedinaca i zato opstanak države pre svega treba da finansiraju oni pojedinci čije pravo treba biti omogućeno, to jest njegoova primena obezbeđena. Dalje Lok smatra da u prirodnom stanju pre svega vlada prirodni zakon, a da se u sistemu u kome je uspostavljen društveni ugovor mora obezbediti sloboda za svakog pojedinca, koja istovremeno ne znači narušavanje slobode drugog, a sve u skladu sa prirodnim zakonima. Svaki prirodni zakon, po Loku je ustvari na korist čoveku, kao pojedincu i društvenoj zajednici. Takvi zakoni mogu biti transcendentnog porekla i oni su uvek nepromenljivi i postojeći kao što je zakon gravitacije. Međutim oni mogu biti dedukovani iz umskih sposobnosti čoveka, a to su prirodni zakoni koje je čovek identifikovao i utvrdio da od njih ima korist i društvo i pojedinac.

Takođe o viđenju Loka o formiranju vlade i njenim obavezama nalazi se i sledeće (Bećirović –Alić M., 2017:173): “vlade su pokrenule građani tih vlada. Ovo ima niz veoma važnih posledica. Po ovom mišljenju, vladari imaju obavezu da odgovaraju na potrebe i želje ovih građana. Štaviše, prilikom uspostavljanja vlade građani su se odrekli nekih, ali ne sva svih prvobitnih prava. ... vlada koja nije uspela adekvatno zaštititi prava i interese svojih građana ili vladu koja je pokušala da prekorači vlast, ne bi mogla izvršiti zadatak za koji je stvoren.” Po Loku dalje norme prirodnog zakona su nužna osnova za ljudsko društvo pa one istovremeno predstavljaju i moralne principe. Treba istaći da po Lokovoj teoriji društveni ugovor po svojoj suštini postoji da bi se norme prirodnog zakona poštovale u društvu. To jest država je nastala kao garant poštovanja normi prirodnog zakona. Po istom izvoru: ako se čovek ne rađa sa urođenim prirodnim zakonom već sa kasnije stečenim umnim sposobnostima kojima može spoznati prirodni zakon, onda čovek konstantno mora da preispituje pozitivne zakone i radi na njihovom približavanju prirodnim zakonima kako bi društveni ugovor bio bio ostvariv. Što je odgovor kritičarima koji govore o novim generacijama koje nisu dale pristanak na sklapanje društvenog ugovora. U tome je razlika u shvatanjima između Hobsa i Loka. Lok kao ključnu razliku između prirodnog stanja i građanskog stanja vidi u postojanju nezavisnog arbitra koji funkcioniše u građanskom stanju. On dalje ključnom opasnošću u prirodnom stanju ne vidi opasnost po život već opasnost po imovinu uslovljenu ograničenim resursima i nezavisni arbitar je tu da obezbedi pravo nad resursima. Isiće da su resursi ograničeni i arbitar je potreban u u kontroli raspodele resursa.

Ukoliko su svi ljudi jednaki, kako normiraju ustavi savremenih država, to znači da svi ljudi imaju ista prava i obaveze i da su jednaki pred zakonom. U tom smlislu oni pretenduju da u građanskom društvu, koje je kreirano putem društvenog ugovora, njihovi interesi budu zaštićeni. Ukoliko svaki pojedinac ima pravo glasa znači da najbrojniji slojevi društva imaju najveći uticaj. Upravo je zato za očekivati da po principima usvajanja prirodnih zakona i državnog nadzora nad njihovim sprovođenjem, budu usvojene one norme koje će imati za cilj najviši stepen izjednačavanja pravde i prava. A logično je da ukoliko država obezbeđuje zaštitu slobode svakom pojedincu, to jest kako je Lok definisao: obezbeđuje zaštitu njegove imovine i prava na korišćenje određenih resursa, logično je očekivati, a i pravedno je, da shodno iznosu imovine na koju svaki pojedinac polaže pravo, bude određen i iznos novca koji on treba da plati kako bi ta imovina bila zaštićena.

S druge strane Lok definiše pitanje slobode i kaže da slobodu ograničavaju nelegitimna htenja, to jest htenja koja se kose sa prirodnim zakonom. Najveći stepen slobode postoji u društvu gde su prava i obaveze pojedinaca usklađene sa potrebama društva. Tako, svako zakonsko rešenje koje je na štetu određene grupe pojedinaca, a koje nije u skladu sa prirodnim pravom, ne sme biti prihvaćeno.

U literaturi se dalje može naći (Savanović, 2011:93) da bi kršenje prirodnog zakona vodilo u anarhiju i neefikasno korišćenje ljudskih resursa i u krajnjim instancama vodi u nehumanu egzistenciju. Dok je s druge strane racionalno društvo - koje prirodni zakon pretoči u normu u stanju da shvati nužnost (samo)ograničenja. Tako je društveni ugovor način da se ova sloboda očuva racionalnim sredstvima. Međutim, sloboda i jednakost su direktno ugrožene samom činjenicom da su ljudi različiti, različitih znanja i mogućnosti kao i htenja i činjenja. Na osnovu toga svaki pojednac

ima pravo da stiče imetak, a pravao da upravlja tim imetkom mu obezbeđuje državni aparat čiju uslugupojedinac treba plati u skladu sa obimom te usluge. dalje, Lok se bavi i prirodnim stanjem kako se navodi u tekstu (Jovanov I., 2015:1394): “Stanje savršene slobode, naravno, nije stanje samovolje. Prirodno stanje ima i prirodni zakon, čije je oličenje um koji uči sve ljude da niko ne treba da nanosi zlo tuđem životu, slobodi ili posedu“.

Vlada, to jest uprava počiva na saglasnosti onih kojima se vlada a kako svi ljudi imaju samo jedan glas onda vlada pre svega postoji zahvaljujući saglasnosti većine. Po istraživanjima, prvih deset na listi najbogatijih u jednoj zemlji imaju više imetka od 50% siromašnijeg dela populacije, na osnovu ovog vidimo da vlada svoju legitimnost zasniva na podršci onih koje smatra siromašnima pa u tom smeru treba i da deluje to jest da štiteći prirodna prava svakog pojedinca prioritet stavi na zaštitu prava siromašnih.

Lok u svom delu Dve rasprave o vladi pokazuje da je jednoglasnost u donošenju odluka na nivou zajednice nemoguća i da je glasanje većinom glasova mehanizam koji je najbliži mehanizmu jednoglasnosti. Zato se vladi „poverava “ uprava, sa poverenjem da će vlada delovati u skladu sa ciljevima koji su joj namenjeni. Stoga zajednica uvek raspolaze vrhovnom vlašću i može je po potrebi oduzeti vladi i vratiti ponovo narodu da bi narod izabrao novu vlast koja će delovati u skladu sa ciljevima formiranja društvene zajednice. (Lok, Dž, Dvije rasprave, II, 149). Takođe kada govori o državi Lok kaže: Država je... zajednica ljudi konstituisana samo zbog postizanja, očuvanja i unapređenja njihovih sopstvenih građanskih interesa. Građanski interesi su život, sloboda, zdravlje i odsustvo telesnih bolova, kao i posedovanje spoljašnjih stvari kao što su novac, zemlja, kuće, nameštaj I slično "(Lok, Dž, Pismo o toleranciji, Utopisa, Beograd, 2002., str. 360-397, str. 370.)

Prvi segment interesa: život, sloboda, zdravlje i odsustvo telesnih bolova je isti za sve građane koji čine jedno društvo i za to što ih državni aparat čuva treba zajednički u istim iznosima da plaćaju porez državi kako bi ona platila plate onima koji tu funkciju izvršavaju. Međutim, u drugom segmentu interesa: posedovanje spoljašnjih stvari kao što su novac, zemlja, kuće, nameštaj i slično sam obim interesa koji se čuvaju je različit u skladu sa njihov vrednošću pa oni koji ih poseduju u skladu sa vrednošću posedovanih stvari treba državi da plate porez kojim će ona platiti plate onima koji funkciju čuvanja izvršavaju.

U POTRAZI ZA PRAVEDNOM VLADOM KAO USLOVOM PRAVEDNOG OPOREZIVANJA

U prvom delu obrazloženja je bilo reči o osnovnim premisama na osnovu kojih je potrebno odrediti pravedan porez na imovinu kako bi interesi svih pojedinaca koji čine društvo bili zaštićeni u ovom drugom delu se govori o tome kako da reaguje društvo ukoliko vlada kojoj su delegirali određene upravljačke funkcije te funkcije ne koristi u skladu sa ovlašćenjima i ukoliko zaspostavi interese jednog dela društva u korist drugog dela društva. Jer kada se govori o organizaciji društva vlada je tu da obezbedi interese građana na relaciji ponašanja između njih samih, ali tu se postavlja i pitanje zaštite građana od ponašanja same vlade. Još se kod Loka i Monteskieja nalaze osnovne forme podela vlasti na zakonodavnu, sudsku i upravnu, sa ciljem da

jedna drugu kontrolišu izadrže društvo u okviru prirodnih zakona. Međutim postavlja se pitanja šta ako i pored ovakve podele vlasti vlada kojoj je poverena vlast verudje da radi u okviru ciljeva i metoda koji su joj povereni, dok njeni podanici, ili većina njih, smatraju da je vlada izašla iz tih okvira. (Savanović. 106). U tom slučaju Lok eksplicite tvrdi da će sudija biti sam narod, tj. svaki čovek za sebe, jer jedino je narod taj koji može da presudi da li je vlada izašla iz svojih izvornih ovlašćenja i izvrgnula se u tiraniju. A tiranija je izvršenje vasti iznad ovašćenja, to jest izvršenje vlasti koje nije u okviru društvenog ugovora koji je definisan prirodnim pravom. Jer ukoliko vlada ne postupa po datom ovlašćenju ona onda ukida građansko stanje i prelazi u prirodno stanje gde vlada zakon jačeg, takva vlada zahteva novo konstituisanje društva u kome građani ponovo odlučuju o tome kome da povere upravljanje. U svrhu borbe za svoja prirodna prava narod ima će po prirodnom pravu shvatiti vladu kao protivnika koji ugrožava njegovu slobodu i krenuti u borbu protiv vlade za povraćaj svoje slobode. Jer tada nije važno da li vlada postupa u skladu sa zakonima koje je ona inicirala i posredno kreirala već je važno da li postupa po prirodnim zakonima na osnovu kojih je dobila izvorno ovlašćenje. Jer ukoliko vlada utiče na promenu zakona, koji postepeno idu u korist jedne, manje grupe, a na štetu većine stanovništva, doći će se do situacije da vlada radi po zakonu, to jest da su postupci vlade laegalni po trenutnim zakononskim rešenjima, da vlada formalno ima legitimitet koji je stekla kroz izbore ali da suštinski radi na štetu većine stanovništva i time gubi pravo da dalje vlada jer ne postupa u skladu sa prvobitnim ovlašćenjima koja su zasnovana na prirodnom pravu. U ovakvom stanju stvari Vlada je zbog kršenja ovlašćenja pobinjenik, a narod samo nastoji da očuva svoja prava.

Ovakvo stanje stvari zahteva promenu, o potrebi takve promene već su objavljeni članci (Plojović S., et.all, 2016:98) i promene se opravdavaju ne samo sa sociološke i pravne strane već i sa strane ekonomskog napretka i prosperiteta pojedinaca i povećanja životnog standard stanovništva (Bećirović S. et all, 2012:188). Ali tek onog momenta kada društvo shvati, to jest kada ima percepciju o tome da je vlada prekoračila svoja ovašćenja i da ne radi u skladu sa društvenim ugovorom, to jest da rad na štetu određenog dela društva, pogotovo u ovom slučaju ako radi u korist onih bogatih kojih ima manje a na štetu siromašnih koji su većina i koji imaju legitimitet da pozovu na uspostavu prirodnih zakona. Ovde u prvi plan izlazi termin revolucije, ali ne strukturalne revolucije u kojoj se menja sama struktura društva, već personalne revolucije gde se u već postojećoj strukturi društva menjaju pojedinci koji vrše upravu u društvu. Najbolji vid ovakve revolucije u civilizovanim društvima su izbori. Pitanje je samo kako da oni koji biraju znaju koda da izaberu, kako da znaju da su njihova prava ugrožena, kako da znaju kako da se pozovu na svoja pravi i da stvari vrate u okvire prirodnog zakona. Ključna stvar u ovom segmentu je obrazovanje.

Potrebno je da najveće društvene grupe, koje u modernim društvima čine siromašni slojevi i srednja klasa, znaju i budu svesni koja su njihova prava, znaju da je njihovo osnovno pravo na jednakost ugroženo različitim načinima oporezivanja. Potrebno je da znaju da se u procesu odabira vlade javljaju anomalije u okviru korupcije, koja može biti i sistemska, to jest korupcije koja menja sistem u korist onih koji imaju sredstav korupcije. Kako je najveće sredstvo korupcije moć, a ona se u modernom vremenu zasniva na novcu, zaključujemo da se putem sistemske korupcije donose zakoni koji su u korist onog ko vri korupciju a na štetu ostalog dela društva. Upravo

zato i u poreskoj politici postoje systemske greške koje su uslovljene systemskom korupcijom koje onemogućavaju osnovna ljudska prava pojedincima, a i onemogućavaju poštovanje osnovnih principa jednakosti. Među te osnovne principe jednakosti je da u skladu sa potrebama za društvenom zaštitom imovine pojedinaca, svaki pojedinac mora da izdvoji određeni iznos svog imetka u skladu sa vrednošću te imovine.

ZAKLJUČAK

Kada se govori o koncepciji pravednosti, o tome postoje brojne teorije (utilitarizma, intuicionizma i perfekcionizma), međutim ako se držimo Hobsovog i Lokovog shvatanja pravedno je ono što je u skladu sa prirodnim pravom. Međutim veom je teško odrediti šta je pravedno kada pravo na odlučivanje o tome polažu različite društvene grupe sa različitim interesima. Tu treba istaći da ako koncepcija pravednosti ne može može presuditi u slučaju sukobljenih interesa, ona se ne može smatrati koncepcijom pravednosti. Ukoliko zainteresovane strane ne postignu dogovor opnda se dešava scenario generalnbog egoizma (Hobs). Jer hobs smatra ako ne postoji dogovor o pravednom i nepravednom ljudi se nalaze u situaciji rata svih protiv svih. Izraz rat, se koristi samo kao metafora i u suštini znači da svako dobija onoliko koliko može osvojiti putem fizičke, psihičke, društvene i svake druge moći. Takvo stanje ostaje i prilikom raspodele društvenog bogatstva. Oni koji imaju najviše uticaja na donosioce odluka vrše svoj uticaj u skladu sa svojim moćima i utiču na kreiranje zakona koji će štititi njihove interese. Ostali članovi zajednice na čiju su štetu ti novodoneseni zakoni u nedostatku, fizičke, psihičke i društvene moći nisu u stanju reagovati a tokom vremena se privikavaju na novi sistem vrednosti koji predtavlja novu pravednost u društvu. Međutim ta pravednost je samo kvazipravednost, i ona nije u skladu sa prirodnim pravom i onog momemnta kada se u društvenoj zajednici pojavi kritična masa obespravljenih koji su spremni da se bora za svoja prava dolazi do revolucije. Ova revolucija je kako smo naveli strukturalna ili personalna. Idealno bi bilo kada bi personalna revolucija vremenom dovela do promena u strukturi društva u smeru usklađivanja pravnog okvira sa prirodnim pravom.

BIBLIOGRAFIJA

1. Bećirović S, Plojović Š, Ujkanović E (2012): Impact of investments with a fixed income on the development of entrepreneurship, Anali ekonomskog fakulteta u Subotici. 01/2012; 48(27):187- 199.
2. Bećirović-Alić M., (2017), Lokova politička teorija, Univerzitetska misao - časopis za nauku, kulturu i umjetnost, Vol. 16, str. 168-175
3. Jovanov I. D., Džon Lok i pravo na otpor, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu, 3/2015, str. 1389–1401
4. Lok D., (izd. 2002), Dve rasprave o vladi, Nazifa Savčić, Kosta Čavoški (prevod), Utopija 2. Izdanje
5. Lok, Dž., (izd. 2002), Pismo o toleranciji, Utopisa, Beograd

6. Pavlović D., (1994) Hobsovo shvatanje suvereniteta kao neograničene vlasti, Srpska politička misao, 1/1994, institute za političke studije, Beograd,
7. Plojović, S., Ujkanović, E., Bećirović, S., Plojović, Š. (2016), Tax on assets as a factor of increasing economic activities, International Conference of Socio-economic Researchers ICSR 2016, Conference Proceedings, p.95-101
8. Radonjić R., (2010), Političke doctrine, Fakultet političkih nauka UCG, Centar za građansko obrazovanje, Centar za razvoj nevladinih organizacija, Cetinje
9. Savanović, A., (2011), Lokova teorija društvenog ugovora i criteria vlade, Filozofski godišnjak, 8/8, str. 83-114 Borota-Tišma, A.2007. Menadžment porodičnog biznisa, Beogradska poslovna škola visoka škola strukovnih studija, Beograd, 2007.

RESUME

When it comes to the conception of justice, there are a number of theories about it (utilitarianism, intuitionism and perfectionism), but if we stick to Hobbes and Lok's concept, it is just what is in harmony with natural law. However, it is difficult to determine what is right when the right to decide on this is shared by different social groups with different interests. It should be pointed out that if the concept of justice can not be judged in the event of conflicting interests, it can not be regarded as the concept of justice. If the interested parties do not reach an agreement, then the general egoism scenario (Hobs) occurs. Because the hobs consider that there is no agreement on just and unjust people, they are in a situation of war all against everyone. The term war is used only as a metaphor and essentially means that everyone gets as much as can be won through physical, psychic, social and any other power. Such a situation remains when the distribution of social wealth is shared. Those who have the most influence on decision-makers exercise their influence in accordance with their powers and influence the creation of laws that will protect their interests. Other members of the community to whose harm these newly-created laws lack, physical, psychic and social power are unable to react, and over time they adapt to a new system of values that represents new righteousness in society. However, this righteousness is only quasi-legal, and it is not in accordance with natural law and the moment when a critical mass of disenfranchised people who are ready to fight for their rights come to a revolution in the community. This revolution is how we listed structural or personal. It would be ideal if the personal revolution in time would lead to a change in the structure of society in the direction of harmonizing the legal framework with natural law.